

JAHON IQTISODIYOTI VA DIPLOMATIYA UNIVERSITETI

Sillabus

Fan:

Yashil Iqtisodiyot

ELCM26E6

2024-2025

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TASHQI ISHLAR VAZIRLIGI
JAHON IQTISODIYOTI VA DIPLOMATIYA UNIVERSITETI
XALQARO IQTISODIYOT KAFEDRASI

«Tasdiqlayman»
O'quv ishlari bo'yicha
Birinchi prorektor
A. Umarov

2024-yil "___" _____

YASHIL IQTISODIYOT

FANI SILLABUSI

(ELCM26E6)

Bilim sohasi:	400 000	–	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000	–	Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60412000	–	Xalqaro iqtisodiyot va xalqaro menejment

Toshkent - 2024

Kreditlar miqdori: 6 ECTS
Ta'lim turi: Kunduzgi
Soatlar (jami): 180 soat
Ma'ruza: 30 soat
Amaliy mashg'ulot: 30 soat
Mustaqil ta'lim: 120 soat
Ta'lim tili*¹: Uzbek/Rus tili
Semestr: 5
Kafedra: "Xalqaro iqtisodiyot"
Ma'ruzachi: Turayeva Suriya Telman qizi - Xalqaro iqtisodiyot kafedrasida dotsenti, kimyoviy fanlar nomzodi (PhD).

Ofis: B bino, 406-xona

Konsultatsiya kunlari: Seshanba, 12:00-15:00

Telefon: +998903270863

E-mail: sturayeva@uwed.uz

Taqrizchilar:

1. Sharifxodjayev SH. A. Xalqaro iqtisodiyot kafedrasida professori, s.f.d.
2. Muradova L. P. TDIU Barqaror biznes va moliya sohasida Erasmus mukammallik markazi loyihasi rahbari, akademik koordinatori

Kelishildi:

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i _____ U.Dustov

Fakultet dekani _____ M. Xamdamov

Kafedra mudiri _____ L. Tashpulatova

Ushbu sillabus O'quv-uslubiy kengashning 2024-yil "___"-_____ dagi_____ - sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Ushbu hujjat Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universitetining mulki hisoblanadi va uni oluvchilar uchun maxfiy bo'lib, to'liq yoki qisman nusxa ko'chirilmaligi, tarqatilmaligi yoki ko'paytirilmaligi, shuningdek, uchinchi shaxslarga berilmaligi kerak. Ushbu material ko'paytirish, tarqatish, nusxalash, oshkor qilish, o'zgarish, tarqatish yoki nashr etishning har qanday shakli qat'iy man etiladi.

* Ma'ruzalar ingliz tilida o'tiladi. Seminarlar o'zbek, ingliz yoki rus tillarda o'tilishi mumkin.

1. Fan tavsifi

Ushbu fan doirasida talabalar “Yashil iqtisodiyot” kursining predmeti va vazifalari, uning iqtisodiyot fanidagi o‘rni va zamonaviy iqtisodiyotda yashil rivojlanishni boshqarish tamoyillari va mexanizmlarini o‘rganishning nazariy va uslubiy asoslari haqida chuqur tasavvurga ega bo‘lishadi. “Yashil iqtisodiyot” fanini o‘zlashtirishdan maqsad talabalarga zamonaviy dunyoda “yashil” iqtisodiyot, dunyoning turli mamlakatlarida va O‘zbekistonda “yashil” iqtisodiyotning amal qilishi, uning mazmun-mohiyati haqida umumiy tushunchaga ega bo‘lishdan iborat. iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish shartlari.

2. Fanning dastlabki rekvizitlari

Ushbu fan uchun prerekvizitlar talab etilmaydi.

3. Fanning maqsadi

Fanning maqsadi zamonaviy dunyoda “yashil” iqtisodiyotni tushunish, xalqaro huquqiy tartibga solishning xususiyatlari, O‘zbekistonda “yashil” iqtisodiyotni yaratish va faoliyat yuritish asoslari, uning mazmuni to‘g‘risida har tomonlama bilimlarni egallashdan iborat. milliy iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish, shuningdek, "yashil" iqtisodiyot sohasida ko'nikmalarni shakllantirish nuqtai nazaridan.

4. Ta’lim berish natijalari

Ushbu fanni muvaffaqiyatli tugatib, talabalar quyidagi ko‘nikmalarga ega bo‘ladi:

1. Axborotni izlash, tanqidiy tahlil qilish va sintez qilish, topshirilgan muammolarni hal qilishda tizimli yondashuvni qo‘llash qobiliyati;

2. Mahalliy va xorijiy manbalardan foydalanish qobiliyati ma’lumotlar, zarur ma'lumotlarni to'plash, ularni tahlil qilish va professional muammolarni hal qilish uchun axborot sharhlari va tahliliy hisobotlarni tayyorlash;

3. “Yashil” iqtisodiyotni yaratish va yuritish asoslarini, shuningdek, biznesda boshqaruv qarorlarini qabul qilish variantlarini ishlab chiqish usullarini va “yashil” iqtisodiyot tamoyillari asosida ularning tanlovini asoslash usullarini bilish;

4. Turli darajadagi ekologik va iqtisodiy siyosatni amalga oshirish mexanizmlarini ishlab chiqish, shuningdek taklif etilayotgan tadbirlar, loyihalar, faoliyat sohalari samaradorligini, ularni amalga oshirishning ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik oqibatlarini hisobga olgan holda baholay olish;

5. Tahlil, sintez, induksiya, fikrlash tajribasi, empirik: anketa so‘rovi, kuzatish, hujjatlar tahlili kabi tizimli, qiyosiy, umummantiqiy kabi umumfan usullardan foydalana olish;

6. Taklif etilayotgan tadbirlar va loyihalar samaradorligini, ularni amalga oshirishning ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik oqibatlarini hisobga olgan holda baholashning amaliy usullariga ega bo‘lish.

5. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ish talabalarning ushbu fan bo'yicha bilimlarini chuqurlashtirish maqsadida amalga oshiriladi va oldindan tanlangan maxsus adabiyotlar bo'yicha insho yozish uchun zarur bo'lgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni individual o'rganishni o'z ichiga oladi.

Topshiriqlar har bir talaba uchun alohida tayyorlangan nazariy savollardan iborat:

- Turli xil iqtisodiy rivojlanishga ega 3 ta davlatning ekologik izini aniqlash
- Muayyan elektr stantsiyasining batafsil SWOT tahlilini tuzish;
- Yashil o'sish indeksini o'lchash;

- Tanlangan mamlakat shahrining ekologik holatini ko'rib chiqish;
- Muayyan mamlakatda yashil sanoatda bandlik ulushini aniqlash.

Barcha topshiriqlar universitetning Moodle tizimi orqali tashkil qilinadi va talabalar 1 hafta ichida bajarilgan topshiriq javoblarini (PDF formatida) tizimga yuklashlari zarur.

Talabalar barcha topshiriqlarini o'z vaqtida topshirishlari kerak. Muddati o'tkazib yuborilgan topshiriqlarni qayta topshirishga ruxsat berilmaydi.

6. Talabalar bilimni baholash

Baholash tizimi	Raqamli qiymat	Foiz ko'rsatkichlari
	5	90-100% Joriy baholash-30%
	4	70-89% Oraliq nazorat 30%
	3	60-69% Yakuniy imtihon 40%
	2	0-59%

Talabalar barcha topshiriqlarini o'z vaqtida topshirishlari kerak. Muddati o'tkazib yuborilgan topshiriqlarni qayta topshirishga ruxsat berilmaydi.

7. Adabiyotlar

I. Asosiy:

1. Handbook of Green Economics 1st Edition - August 27, 2019, Editors: Sevil Acar, Erinc Yeldan Language: English, Paperback ISBN: 97801281663526, eBook ISBN: 9780128166444
2. Яшил иктисодиет ва экология. Дарслик. Н.Х.Ҳакимов, О.М.Ахмедов, А.А.Абдумаликов. Тошкент шаҳридаги Ёджу техника институт. Тошкент 2021.
3. Основы зеленой экономики. Учебное пособие. Первое экономическое издательство. Хамзина Шолпан Шапиевна, Алтайбаева Жанат Калеловна, Нарынбева Айна Сериковна. 2020

II. Qo'shimcha:

1. "O'zbekiston-2030" Strategiyasi: asosiy yo'nalishlar. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. 11.09.2023 yildagi PF-158-son.
2. 2019 — 2030 йиллар даврида Ўзбекистон Республикасининг «яшил» иктисодиётга ўтиш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори, (Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 05.10.2019 й., 07/19/4477/3867-сон; Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 03.12.2022 й., 07/22/436/1061-сон).
3. United Nations: Agenda 2030 for Sustainable Development, GEI Green Economics Institute, 019, ISSN: 9781907543616.
4. Зеленая экономика. Электронное учебное пособие. Хамзина Ш.Ш., Алтайбаева Ж.К., Нарынбева А.С., Павлодар 2021. <https://textbook.tou.edu.kz/books/002/index.html>.
5. EBRD Sustainability Report 2022.
6. Управление зеленым развитием национальной экономики: Конспект лекций / Е.Б. Дорина, Т.В.Буховец. Проект «Содействие переходу Республики Беларусь к «зеленой» экономике». – Минск: Белсэнс, 2017. – 191 с. ISBN 978-985-6946-75-5.
7. Торговля и зелёная экономика: Руководство. 2014 Международный институт устойчивого развития. ISBN 978-5-7934-0692-5. <https://www.iisd.org/>

8. Employment Implications of Green Growth: Linking jobs, growth, and green policies, OECD Report for the G7 Environment ministers, 2017.
9. Communication and roadmap on the European Green Deal, <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
10. City Changer Jan Gehl: Creating Liveable Cities, <https://citychangers.org/citychanger-jan-gehl/>

8. Fanning tarkibiy tuzilishi

№	Mavzular	Ma'ruza, amaliy va seminar mashg'ulotlar rejasi (adabiyotlar)	Asosiy adabiyot	Qo' shimcha adabiyotlar	Soatlar		
					Ma' ruza	Amaliy va seminar	Mustaqil ta' lim
1.	1-mavzu. Yashil iqtisodiyot asoslari	“Yashil iqtisodiyot” kursining predmeti va vazifalari, uning iqtisodiyot fanidagi o' rni va roli. Zamonaviy iqtisodiyotda yashil rivojlanishni boshqarish tamoyillari va mexanizmlarini o' rganishning nazariy va uslubiy asoslari. “Yashil iqtisodiy rivojlanish” konsepsiyasini ishlab chiqish.	1	1,3,5	2	2	8
2.	2-mavzu. Yashil iqtisodiyotning paydo bo' lishining asosiy sabablari	Resurslar, ularning tanqisligi va ishlatilishi. Aholi sonining o' sishi va ortib borayotgan ehtiyoj. Global isish. Atrof-muhitga ta' siri. Atrof-muhit samaradorligi indeksi.	1	1,3,5	2	2	8
3.	3-mavzu. Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish	Barqaror rivojlanish sharoitida yashil iqtisodiy rivojlanish. "Yashil iqtisodiyot" va "barqaror rivojlanish" tushunchalari o' rtasidagi munosabatlar. "Jigarrang" iqtisodiyotning mohiyati. Yashil rivojlanish, yashil iqtisodiyot va yashil rivojlanish	2	2,5,4	2	2	8
4.	4-mavzu. Yashil iqtisodiyotning asosiy yo' nalistlari	Yashil standartlar tizimi. "Yashil" loyihalarning xususiyatlari. Agrosanoat majmuasi va iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarida “yashil” texnologiyalarni joriy etish. Barqaror energiya. Qishloq xo' jaligi va chuchuk suv.	2	2,6,7	2	2	8
5.	5-mavzu. Qayta tiklanadigan energiya	Qayta tiklanadigan energiya manbalarining turlari. Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan (RES) foydalanish	3	1, 3,5	2	2	8

	manbalari yashil iqtisodiyotning asosidir	haqida umumiy ma'lumot. Muammolar va istiqbollari. Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish vositasi sifatida foydalanish. Energiya samaradorligini oshirish uchun nazorat usullari. ESCAPO tomonidan qabul qilingan yashil rivojlanish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari.					
6.	6-mavzu. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda Yevropa Ittifoqining roli va ahamiyati	Yevropa Ittifoqining yashil rivojlanish siyosati. Yevropa Ittifoqining "Yevropa 2020" strategiyasining mohiyati. "Resurslardan samarali Yevropa" yetakchi tashabbusi. Resurslarni tejaydigan Yevropa uchun Yevropa Ittifoqining yo'l xaritasi. Kam uglerodli iqtisodiyot uchun yo'l xaritasi. EC dasturi "Rio +20". Ekologik innovatsion harakatlar rejasi (Eko-AP) Yashil iqtisodiyotning beshta tamoyili. Yevropa Ittifoqining Yashil kelishuvi barqaror iqtisodiyot uchun yo'l xaritasidir.	2	1,2,4	2	2	8
7.	7-mavzu. Yashil qurilishning asosiy tamoyillari	"Yashil" arxitektura, "yashil" binolar. "Yashi"l loyihalash va qurilish standartlari. Yashil qurilish asoslari va energiya samaradorligi.. Binolarning energiya samaradorligini oshirish. BREEAM va LEED standartlari.	3	1,6,7	2	2	8
8.	8-mavzu. Barqaror transport.	Shahar transporti harakatini optimallashtirish. UNEP Transport strategiyasi. Evropa Ittifoqi mamlakatlarida toza yoqilg'idan foydalanish bo'yicha hamkorlik	1	3,6	2	2	8
9.	9-mavzu. Global Green New Deal doirasida yashil investitsiyalar	Yashil rivojlanishga o'tish davrida iqtisodiyotning asosiy tarmoqlari. Energiya va toza texnologiyalarga investitsiyalar. Toza energiya tashabbuslari.	2	1,7	2	2	8
10.	Yashil ish o'rinlari ekologik toza ishning asosidir iqtisodiyot	Uglerodni ko'p iste'mol qiladigan sohalarda bandlik ulushi va malaka darajasi. Yashil ishlab chiqarish va xizmatlar xususiy sektorida bandlik statistikasi.	2	2,8	2	2	8
11.	10-mavzu. Xalqaro siyosatni	Xalqaro savdo. Global uglerod bozori. Ekotizim xizmatlari uchun global bozorlar.	1	2,3,4	2	2	8

	qurish						
12.	11-mavzu. Rivojlanayotgan mamlakatlarda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish	COP26 iqlim majburiyatlarini Osiyoda harakatga aylantirish. Qayta tiklanadigan energiya manbalari sohasidagi korporatsiyalarning faolligi ortdi.	2	1,3,4	2	2	8
13.	12-mavzu. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda davlatning roli	Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda davlatning asosiy ishtirokchisi sifatidagi roli. Texnologiyalarni ishlab chiqish va uzatish.	3	1,6,7	2	2	8
14.	13-mavzu. Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirish	Yashil moliya nima? "Yashil" kreditlar, "ekologik" lizing, "ekologik" qimmatli qog'ozlar chiqarish. Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirish dasturi (GEFP)	2	1,2,5	2	2	8
15.	15-mavzu. O'zbekiston Respublikasida "yashil" investitsiyalar va ularni rivojlantirish istiqbollari	O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyot sohasida qabul qilingan dasturlar va qonunlar. "Yashil" iqtisodiyot tarmoqlari. Normativ vositalar. Iqtisodiy vositalar	2	1,8,10	2	2	8
Umumiy					30	30	120

9. Amaliy mashg'ulotlar uchun topshiriqlar

Baholash turlari	Maks. ball	Mustaqil bajarish uchun topshiriqlar	Muddati
1-vazifa	4	Turli xil iqtisodiy rivojlanishga ega 3 ta davlatning ekologik izini aniqlash	3-hafta yakuniga qadar
2-vazifa	4	Muayyan elektr stantsiyasining batafsil SWOT tahlilini tuzish	5-hafta yakuniga qadar
3-vazifa	4	Yashil o'sish indeksini o'lchash	8-hafta yakuniga qadar
4-vazifa	4	Tanlangan mamlakat shahrining ekologik holatini ko'rib chiqish	13-hafta yakuniga qadar
5-vazifa	4	Muayyan mamlakatda yashil sanoatda bandlik ulushini aniqlash	14-hafta yakuniga qadar

Seminar mashg'ulotlarida ishtirok etish	10	Seminar mashg'ulotlarining barchasida ishtirok etgan talabalarga 10 ball beriladi. Har bir qoldirilgan (uzrsiz) dars uchun 20% (2 ball) olib tashlanadi.	Seminar davomida
Oraliq nazorat №1	15	Berilgan talablar asosida mustaqil ishni bajarish	7- hafta yakuniga qadar
Oraliq nazorat №2	15	O'tilgan mavzular bo'yicha mustaqil ish Yozma ish - o'tilgan mavzular bo'yicha savollarga javoblar	15- hafta yakuniga qadar
Yakuniy nazorat	40	Yakuniy nazorat test yoki yozma ish shaklida o'tkazilishi mumkin. Yakuniy nazorat savollari talabalarga berilmaydi, lekin barcha savollar asosiy va qo'shimcha adabiyotlar bo'yicha tayyorlanadi.	Nazorat haftasida
Jami	100		

10.Akademik talablar

O'qituvchi va talaba o'trasidagi o'zaro munosabat samimiy va beg'araz bo'lishi lozim. Talaba mustaqil bajargan topshiriqlarni belgilangan tartibda o'quv platforma orqali yuboradi va javobni ham shu tartibda oladi. Belgilangan muddatda bajarilmagan topshiriqlar qayta qabul qilinmaydi.

Plagiatning har qanday turi qat'iy man etiladi. Shu tarzda topshirilgan topshiriqlar 0 ball hisoblanadi va qayta topshirilishiga yo'l qo'yilmaydi. O'qituvchi talaba tomonidan bajarilgan topshiriqlarni antiplagiat dasturida tekshiradi, originallik darajasi 75 foizdan past bo'lgan ishlar baholash uchun qabul qilinmaydi.

Har qanday baholangan topshiriqni bajarishda talabalarga quyidagilar taqiqlanadi:

- boshqa talabalar bilan ishlash va bir xil ishni yuklash (insholar, loyiha ishi, topshiriqlar va boshqalar);
- kitoblar yoki Internetdan boshqalarning asarlarini, ishlarini, tadqiqotlarini va g'oyalarini nusxalash va ularni o'ziniki sifatida topshirish.

Belgilangan muddatdan keyin taqdim etilgan ishlar, kechikish sabablaridan qat'iy nazar, qabul qilinmaydi va muddatlarni o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi.

Darslar davomida noutbuk, smartfon va boshqa shaxsiy elektron vositalardan foydalanish taqiqlanadi. Bunday vositalar kerak bo'ladigan mashg'ulotlar paytida o'qituvchi ruxsati bilan ishlatish mumkin.